

zaterdag 12 mei 2018

Bij Bach thuis Nederlandse Bachvereniging

Charles Daniels tenor
Mieneke van der Velden viola da gamba
Fred Jacobs theorbe
Menno van Delft klavecimbel & kistorgel

met medewerking van
Mathieu Heinrichs bedenkingen

Huischroniqueur Herbert van Hasselt houdt na afloop van dit concert een pilaarpraatje. Verwacht prachtige anekdotes over de roemruchte geschiedenis van Amsterdam, de Noorderkerk en natuurlijk muziek. Herbert was voorheen directeur van de Amsterdamse Oude Kerk

Na afloop van het concert bieden wij u graag een kopje koffie of thee aan in de kerk.

Muziek in de Noorderkerk:

de perfecte zaterdagmiddag in hartje Amsterdam.

Doe boodschappen op de biologische Noordermarkt, eet de beste appeltaart van Amsterdam bij Café Winkel en geniet van een uur concert in de Noorderkerk.

Volgende Noorderkerkconcerten

26 mei Farkas Quintet

2 juni Mad Hatters

Johann Sebastian Bach 1685-1750

So oft ich meine Tobackspfeife, BWV 515
uit *Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach*

Carl Friedrich Abel 1723-1787

Adagio voor viola da gamba solo

Johann Sebastian Bach

So gehst du nun, mein Jesu, hin, BWV 500
uit *Schemellis Gesangbuch*

Aria 'Bist du bei mir', BWV 508
uit *Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach*

BEDENKING I

Sebastian! Alles wordt koud!

Johann Sebastian Bach 1685-1750

Allemande, Courante, Sarabande, Menuet, Gigue
uit *Franse Suite in Es-groot, BWV 815 klavecimbel solo*

Giovanni Legrenzi 1626-1690

En Homo
uit *Acclamazioni Divote*

Carl Friedrich Abel

Siciliano in d klein
voor viola da gamba en theorbe

Johann Sebastian Bach 1685-1750

koraal 'O Ewigkeit du Donnerwort', BWV 512
koraal 'Gib dich zufrieden und sei stille', BWV 513
uit *Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach*

Duiventil

Door Albert Edelman

Als we Carl Philipp Emanuel mogen geloven: vader Bach was een echt gezelschapsmens, hij moest mensen om zich heen hebben, brieven schrijven liet hij liever over aan zijn assistent. “In plaats daarvan,” zo herinnert zich Emanuel “ging hij graag met slimme mensen in gesprek. Zijn huis was een duiventil, een drukte die hem veel plezier deed. Met iedereen was hij even gemakkelijk in de omgang en de gesprekken groeven doorgaans heel diep. Er passeerde nauwelijks een meester in Leipzig zonder mijn vader te leren kennen en bij hem voor te spelen.”

Een avond bij Bach

Dit programma heeft ook wel wat van een duiventil. Vier ervaren krachten – oude rotten, mag je bijna oneerbiedig zeggen – die elkaar met regelmatig terugvinden bij de Bachvereniging, als een veilige haven. Wat zij vandaag spelen, zou maar zo een weerschijn kunnen zijn van een avond *chez Bach*. Muziek van de grote meester zelf, uiteraard, maar ook klanken van kennissen of van componisten die Bach bewonderde. Bovendien richten ze de schijnwerper op een wel heel speciale huisgenoot: Bachs tweede vrouw Anna Magdalena.

Twee sterren verenigd

Een glamourhuwelijk barokke stijl, zo kan je je Bachs tweede trouwfeest voorstellen. Zijn eerste echtgenote had Johann Sebastian in 1707 gemakkelijk gevonden in de persoon van Maria Barbara, de dochter van zijn verre oom en beroemd organist Johann Michael Bach. Die plechtigheid werd waarschijnlijk opgeluisterd met de cantate *Der Herr denket an uns*, BWV 196. Dit is een van de weinige muziekstukken die direct met Maria Barbara in verband kunnen worden gebracht – haar rol was die van huisvrouw en moeder.

Fast forward naar 1721: het gezin Bach was via Mühlhausen en Weimar in Köthen beland, Maria Barbara was anderhalf jaar eerder overleden, Johann Sebastian had er een prominente job aan een rijk hof. In september hield hij als peetvader samen met een zekere juffrouw Wilcke het zoontje van een collega ten doop. Allicht ontmoetten de twee elkaar niet pas rond de doopvont, want vers uit haar opleiding in Weissenfels maakte de twintigjarige Wilcke – Anna Magdalena natuurlijk – furor als dé opera- en kamerzangeres van het Köthener hof. Van hun huwelijk in december tot minstens hun verhuizing naar Leipzig in mei 1723 deelde het echtpaar dus geregeld het podium, twee sterren verenigd.

Tastbare sporen

Enma! onder de rook van de Leipziger Thomaskerk ontpopte het duo zich tot een cultureel power couple. Anna Magdalena verdween weliswaar grotendeels uit het publieke oor, maar daarentegen runde ze samen met haar man een druk muziekbedrijf, naast een groot en groeiend gezin. We hebben minstens twee tastbare sporen van hun huwelijkse relatie in de vorm van de

Notenbüchlein uit 1722 en 1725.

Was het eerste boekje nog vooral een soort proefschriftje met bijvoorbeeld vroege versies van vijf ‘Franse’ suites (en wie weet wat nog, want tweederde van de pagina’s ontbreken), het tweede gaf Johann Sebastian zijn vrouw duidelijk als cadeau. In netschrift noteerde hij twee Partita’s en verder allerlei muziek naar Anna Magdalena’s eigen keuze, zoals de aria van de Goldberg-varianties, het lied *Dir, dir Jehova, will ich singen*, BWV 452 en ook muziek van componisten als Couperin en stiefzoon Emanuel. Samen vormen de ‘boekjes’ een bonte mix van aria’s, koralen en suites.

De ‘Franse’ suites – de titel dateert misschien nog uit de Bachtijd, maar Frans zijn ze geenszins – werden al gauw een vaste stap in wat je Bachs klavierschool zou kunnen noemen. Een eindeloze stroom vaak inwonende studenten kreeg ze als huiswerk, net na de twee- en driestemmige Inventies, maar voor ze aan de slag mochten met de ‘Engelse’ suites, de Partita’s en ten slotte het *Wohltemperierte Clavier*.

Vader en zoon Abel

Jammer genoeg kunnen we moeilijk precies nagaan wie Bachs deur platliepen, maar één familienaam springt er speciaal uit: Abel. Tussen Bach en de familie Abel ontstond een vriendschap die zelfs overging van vader op zoon. Gambist Christian Ferdinand was nog een collega geweest in Köthen, misschien wel de eerste speler van Bachs Cellosuites en net als Bach lutheraan aan een gereformeerd hof. Een directe link met de Gambasonates ligt voor de hand, ware het niet dat de enige, Leipziger bron het zicht op een antwoord danig vertroebelt. Lange tijd werd aangenomen dat Abel de bedoelde speler was, en die zou ze op zijn beurt hebben ingezet tijdens zijn lessen met de muziekminnende vorst Leopold van Anhalt-Köthen. Nu gaan de gedachten echter meer richting zoon Carl Friedrich Abel als bestemming, een van Bachs pupillen en lid van zijn Collegium Musicum. Abel de jongere, de laatste gambavirtuoos, knoopte in Leipzig trouwens een levenslange band aan met Bachs jongste en avontuurlijkste zoon Johann Christian. Hun gezamenlijke Londense concertserie werd legendarisch.

Bachs bibliotheek

Terwijl we dus maar weinig weten over Bachs persoonlijke relaties, leren we over zijn inspiraties meer uit zijn deels overgeleverde bibliotheek. Hij volgde blijkbaar de laatste muzikale ontwikkelingen in Europa op de voet en kocht of kreeg veel ook nu nog beroemde werken, zoals Pergolesi’s *Stabat Mater* en de innovatieve *Concerti grossi* van Albinoni en Corelli. Een van die buitenlandse invloeden was Giovanni Legrenzi, van wie Bach (postuum) een fugathema zou hebben geleend, al is het origineel nog niet opgespoord. Een andere invloedrijke wind waaide uit Frankrijk, in dit concert vertegenwoordigd door luitist-componist Charles Hurel en diens

sprankelende bewerkingen van Lully, een van de meest en breedst uitgevoerde operacomponisten van zijn tijd.

Schemellisches Gesangbuch

Terug naar de Duitsers, en naar de klinkende titel aan het begin van dit programma: het Schemellisches Gesangbuch uit 1736. Auteur Georg Christian Schemmel zou vergeten zijn als hij zich niet van Bachs hulp had verzekerd bij de publicatie van zijn devote bundel – een beroemde componist zorgde dat deze er bovenuit zou steken

Bach

So oft ich meine Tobackspfeife

So oft ich meine Tobackspfeife,
mit gutem Knaster angefüllt,
zur Lust und Zeitvertreib ergreife,
so gibt sie mir ein Trauerbild -
und füget diese Lehre bei,
dass ich derselben ähnlich sei.

Die Pfeife stammt von Ton und Erde,
auch ich bin gleichfalls draus gemacht.
Auch ich muss einst zur Erde werden -
sie fällt und bricht, eh ihr's gedacht,
mir oftmals in der Hand entzwei,
mein Schicksal ist auch einerlei.

Die Pfeife pflegt man nicht zu färben,
sie bleibt weiß. Also der Schluss,
dass ich auch dermaleinst im Sterben
dem Leibe nach erblassen muss.
Im Grabe wird der Körper auch
so schwarz wie sie nach langem Brauch.

Wenn nun die Pfeife angezündet,
so sieht man, wie im Augenblick
der Rauch in freier Luft verschwindet,
nichts als die Asche bleibt zurück.
So wird des Menschen Ruhm verzehrt
und dessen Leib in Staub verkehrt.

Wie oft geschieht's nicht bei dem Rauchen,
dass, wenn der Stopfer nicht zur Hand,
man pflegt den Finger zu gebrauchen.
Dann denk ich, wenn ich mich verbrannt:
o, macht die Kohle solche Pein,
wie heiß mag erst die Hölle sein?

Ich kann bei so gestalten Sachen
mir bei dem Toback jederzeit
erbauliche Gedanken machen.
Drum schmauch ich voll Zufriedenheit
zu Land, zu Wasser und zu Haus
mein Pfeifchen stets in Andacht aus.

in een woud van devote bundels. Niet meer dan 69 van de 954 liederen zijn trouwens van muziek voorzien, en van de 21 wellicht originele melodieën zijn er maar drie met zekerheid aan Bach toe te schrijven. Toch kregen ze elk een BWV-nummer, ook de twijfelgevallen waartoe So gehst du nun, mein Jesu, hin, BWV 500, behoort. Het is zeker dat Bach en Schemmel elkaar kenden, Bach gaf Schemmels zoon een positief schoolrapport, ondanks diens stoute streken. Een teken van vriendschap? Dat zal wel altijd een geheim blijven van bij Bach thuis.

Telkens als ik mijn pijpje pak,
met goede tabak gevuld,
voor mijn plezier en als tijdverdrijf,
komt er een droevig beeld bij me op
en leert het mij deze les:
ik lijk erop.

De pijp is van klei en aarde,
daar ben ik ook van gemaakt.
Ook ik moet eens weer aarde worden.
Hij valt en breekt voor ik het weet
dikwijls in mijn hand in tweeën,
dat is ook mijn lot.

Een pijp wordt meestal niet geveerd,
hij blijft wit. Conclusie dus:
als ik eens zal sterven,
verbleekt mijn lichaam ook,
en in het graf wordt het even zwart
als de pijp na lang gebruik.

Als je de pijp hebt aangestoken,
zie je hoe onmiddellijk
de rook in de open lucht verdwijnt,
er blijft alleen as achter.
Zo lost ook de roem van de mens op
en verandert zijn lichaam in stof.

Hoe vaak gebeurt het niet bij het roken,
als je de stopper niet bij de hand hebt,
dat je je vinger gebruikt.
Dan denk ik, als ik me brand:
O, als dit al zo'n pijn doet,
hoe heet zal het dan wel niet in de hel zijn?

Als de zaken zo staan
kan ik bij het roken op ieder moment
stichtelijke gedachten denken.
Daarom paf ik heel tevreden
te land, ter zee en in mijn huis
mijn pijpje steeds met aandacht leeg.

Abel

Adagio

Bach

So gehst du nun, mein Jesu, hin

Seele

So gehst du nun, mein Jesu, hin,
den Tod für mich zu leiden,
für mich, der ich ein Sünder bin,
der dich betrübt in Freuden.
Wohlan! Fahr fort,
du edler Hort,
mein Augen sollen fließen
ein Tränensee,
mich Ach und Weh,
die Leiden zu begießen.

Jesus

Ach Sünd! Du schädlich Schlangengift,
wie weit kannst du es bringen!
Dein Lohn, der Fluch, mich itzt betrifft,
in Tod tut er mich bringen.
Itzt kommt die Nacht
Der Sündenmacht
Fremd Schuld muss ich abtrage.
Betracht es recht,
du Sündenknecht,
nun darfst du nicht mehr zagen.

Seele

Ich, ich, Herr Jesu, sollte zwar
der Sündenstrafe leiden
an Leib und Seel, an Haupt und Haar,
auch ewig aller Freuden
beraubet sein
und leiden Pein,
so nimmst du hin die Schulde.
Dein Blut und Tod
Bringt mich für Gott,
ich bleib in deiner Hulde.

Jesus

Ja, liebe Seel, ich büß die Schuld,
die du hättest sollen büßen.
Erkenne daraus meine Huld,
die ich dir lieb genießen.
Ich nehm den Fluch,
und einzig Sach,
vom Fluch dich zu befreien.
Denk meiner Lieb,
durch deren Trieb
die Segen dir gedeihen.

Seele

Was kann vor solche Liebe dir,
Herr Jesu, ich wohl geben?
Ich weiß und finde nichts an mir,
doch will, weil ich wird leben,
mich Liebster dir,
hier nach Gebühr,
zu dienen ganz verschreiben,
auch nach der Zeit,
in Ewigkeit,
dein Diener sein und bleiben.

Bach

Bist du bei mir

Bist du bei mir, geh' ich mit Freuden
zum Sterben und zu meiner Ruh'.
Ach, wie vergnügt wär' so mein Ende,
es drückten deine lieben schönen Hände
mir die getreuen Augen zu!

Ziel

Nu gaat u op weg, mijn Jezus,
om voor mij te sterven,
voor mij, een zondaar,
die u verdriet doet in vreugde.
Welaan! Ga,
edele toeverlaat,
laten mijn ogen stromen
als een zee van tranen,
ach en wee,
om het lijden te begieten.

Jezus

Ach zonde! schadelijk slangengif,
hoe erg kun je het maken!
Jouw loon, de vloek die mij nu treft
stuurt mij de dood in.
Nu komt de nacht,
de macht van de zonde,
ik moet de schuld van anderen aflossen.
Kijk er goed naar,
jij slaaf van de zonde,
nu mag je niet meer aarzelen.

Ziel

Ik, ik, Heer Jezus, zou eigenlijk
de straf voor mijn zonden moeten ondergaan
aan lichaam en ziel, aan hoofd en haren,
en voor eeuwig zou ik van alle vreugden
beroofd moeten zijn
en pijn moeten lijden,
maar u neemt de schulden op zich.
Uw bloed en uw dood
brengen mij naar God,
ik blijf in uw genade.

Jezus

Ja, lieve ziel, ik betaal de schuld
die jij had moeten betalen.
Zie dat als blijk van mijn genade
die ik jou heb geschonken.
Ik neem de vloek op mij
alleen maar om jou
van de vloek te bevrijden.
Denk aan mijn liefde
die ervoor zorgt
dat jij gezegend wordt.

Ziel

Wat kan ik u voor die liefde,
Heer Jezus, toch geven?
Ik kan niets bedenken en vinden,
maar ik wil mij, omdat ik zal leven,
geliefde Jezus,
hier naar behoren
geheel aan uw dienst wijden,
en ook na deze tijd
in eeuwigheid
uw dienaar zijn en blijven.

Als u bij me bent, ga ik met vreugde
naar mijn dood en naar mijn rust.
Ach, wat zou mijn einde blij zijn
als uw lieve mooie handen
mijn trouwe ogen dichtdrukten!

BEDENKING I

Sebastian! Alles wordt koud!

Bach

Allemande, Courante, Sarabande, Menuet, Gigue

Legrenzi

En homo

En homo qui pro te
partitur tormenta redemptor
et potes authoris
non meminisse tui
Miser quid agis
cur torpes in nequitia
usquequo piger
dormies
quando a letali
somno consurges
repente veniet
perditio tua
contereris nec ullam medicinam habebis.

Expergiscere igitur,
expergiscere rumpe
moras plange delicta
obsecra veniam pietatem
implora acceleriter
ante pedes crucifixi
refugiens
lacrimis aspersus.

Et contritione munitus humiliter dicito

Christe fili summi patris
ob amorem tuae matris
cujus venter te portavit
et tam dulci lacte pavit
te nunc precor licet reus
miserere mei Deus.

Jesu dulcis Jesu pie
fili virginis Mariae
qui de coelo descendisti
et me servum redemisti
te nunc precor licet reus
miserere mei Deus.

Tu qui fons es pietatis
vitae regna das beatis
tu qui mortem superasti
coeli porta reserasti
te nunc precor licet reus
miserere mei Deus.

Zie de mens, de verlosser,
die voor jou gefolterd wordt
en het dringt niet eens tot je door
dat jij de aanstichter daarvan bent.
Ellendeling, waarom doe je dat,
waarom folter je zonder te weten waarom?
Hoelang nog wil jij verzonken
blijven in je lome slaap?
Wanneer zul je wakker worden
uit je slaap, diep als de dood?
Ineens zal jouw ondergang komen,
vermorzeld zul je worden
en je zult geen verweer hebben daartegen.

Daarom: ontwaak,
ontwaak, breek los uit je niets doen,
jammer over je zonden,
smee om vergeving,
roep ijlings om zachtmoedigheid,
zoek je toevlucht
aan de voeten van de gekruisigde,
gedompeld in een tranenvloed.

Dat je vermorzeld bent,
haal daar kracht uit en zeg steeds nederig:

Christus, zoon van de hoogste vader,
om de liefde van jouw moeder,
die jou in haar schoot jou gedragen heeft,
en jou met haar zoete melk gevoed heeft:
U smee ik nu, al ben ik o zo schuldig
Heb medelijden met mij, o God.

Lieve Jezus, rechtvaardige Jezus,
zoon van de maagd Maria,
die neergedaald is van de hemel
en mij, een slaaf, hebt vrijgekocht:
U smee ik nu, al ben ik o zo schuldig
heb medelijden met mij, o God.

U die de bron bent van gerechtigheid,
die zaligen het rijk van het eeuwige leven geeft;
U die de dood overwonnen heeft,
de poorten van de hemel ontsloten heeft,
U smee ik nu, al ben ik o zo schuldig
heb medelijden met mij, o God.

Abel

Siciliano

Bach

O Ewigkeit, du Donnerwort

O Ewigkeit, du Donnerwort,
O Schwert, das durch die Seele bohrt,
O Anfang sonder Ende!
O Ewigkeit, Zeit ohne Zeit,
Ich weiß für großer Traurigkeit
Nicht, wo ich mich hinwende!
Mein ganz erschrocknes Herz erbebt,
Daß mir die Zung am Gaumen klebt

O eeuwigheid, o donderwoord,
o zwaard dat mijn ziel doorboort,
o begin zonder einde!
O eeuwigheid, tijd zonder tijd,
ik weet van grote droefheid niet
waar ik het zoeken moet!
Mijn hevig geschrokken hart beeft,
zodat mijn tong aan mijn gehemelte kleeft.

Kein Unglück ist in aller Welt,
Das endlich mit der Zeit nicht fällt
Und ganz wird aufgehoben.
Die Ewigkeit nur hat kein Ziel,
Sie treibet fort und fort ihr Spiel,
Läßt nimmer ab zu toben.
Ja, wie mein Heiland selber spricht:
Aus ihr ist kein Erlösung nicht.

O Ewigkeit, du machst mir bang,
O ewig, ewig ist zu lang,
Hie gilt fürwahr kein Scherzen!
Drüm, wenn ich diese lange Nacht
Zusamt der großen Pein betracht,
Erschreck ich recht von Herzen.
Nichts ist zu finden weit und breit
So schrecklich als die Ewigkeit.

Was acht ich Wasser, Feur und Schwert
Dies alles ist kaum nennenswert,
Es kann nicht lange dauern.
Was wär es, wenn gleich ein Tyrann,
Der funfzig Jahr kaum leben kann,
Mich endlich ließ vermauren?
Gefängnis, Marter, Angst und Pein
Die können ja nicht ewig sein.

Wach auf, o Mensch, vom Sündenschlaf,
Ermuntre dich, verlornes Schaf,
Und bessre bald dein Leben!
Wach auf, es ist doch hohe Zeit,
Es kommt heran die Ewigkeit,
Dir deinen Lohn zu geben!
Vielleicht ist heut der letzte Tag,
Wer weiß noch, wie man sterben mag?

Laß doch die Wollust dieser Welt,
Pracht, Hoffart, Reichtum, Ehr und Geld
Dir länger nicht gebieten!
Schau an die große Sicherheit,
Die falsche Welt und böse Zeit
Zusamt des Teufels Wüten!
Vor allen Dingen hab in acht
Die vorerwähnte lange Nacht!

O Ewigkeit, du Donnerwort,
O Schwert, das durch die Seele bohrt,
O Anfang sonder Ende!
O Ewigkeit, Zeit ohne Zeit,
Ich weiß vor großer Traurigkeit
Nicht, wo ich mich hinwende.
Nimm du mich, wenn es dir gefällt,
Herr Jesu, in dein Freudenzelt!

Er is in de hele wereld geen ongeluk
dat in de loop van de tijd niet stopt
en volkomen wordt opgeheven.
Alleen de eeuwigheid heeft geen eindpunt,
zij blijft voortdurend haar spel spelen,
houdt nooit op met razen.
Ja, zoals mijn Heiland zelf zegt:
van haar komt geen verlossing.

O eeuwigheid, je maakt mij bang,
o, eeuwig, eeuwig is te lang,
hier valt niet mee te spotten!
Dus als ik deze lange nacht
met die grote pijn beschouw,
schrik ik met mijn hele hart.
Er is wijd en zijd niets te vinden
zo verschrikkelijk als de eeuwigheid.

Wat kunnen water, vuur en zwaard mij schelen,
dat is allemaal niet de moeite waard,
het kan niet lang duren.
Wat zou het uitmaken als een tiran
die nauwelijks vijftig jaar kan leven
mij ten slotte liet opsluiten?
Gevangenis, foltering, angst en pijn
kunnen immers niet eeuwig zijn.

Ontwaak, o mens, uit je zondenslaap,
word wakker, verloren schaaap
en beter snel je leven!
Ontwaak, het is de hoogste tijd
de eeuwigheid nadert
om je je loon te geven!
Misschien is het vandaag de laatste dag,
wie weet hoe je zult sterven?

Laat toch de wellust van deze wereld,
pracht en praal, rijkdom, eer en geld
je niet meer de wet voorschrijven!
Kijk naar de grote stelligheid,
de valse wereld, de slechte tijd
en het woeden van de duivel!
En let bovenal
op de genoemde lange nacht!

O eeuwigheid, o donderwoord,
o zwaard dat mijn ziel doorboort,
o begin zonder einde!
O eeuwigheid, tijd zonder tijd,
ik weet van grote droefheid niet
waar ik het zoeken moet!
Neem mij, als het u behaagt,
Heer Jezus, op in uw vreugdetent!

Bach

Gib dich zufrieden und sei stille

Gib dich zufrieden und sei stille
in dem Gotte deines Lebens,
in ihm ruht aller Freuden Fülle,
ohn ihn mühst du dich vergebens;
er ist dein Quell
und deine Sonne,
scheint täglich hell
zu deiner Wonne.
Gib dich zufrieden.

Er ist voll Lichtes, Trost und Gnaden,
ungefärbten treuen Herzens,
wo er steht, tut dir keinen Schaden
auch die Pein des größten Schmerzens.
Kreuz, Angst und Not
kann er bald wenden,
ja, auch den Tod
hat er in Händen.
Gib dich zufrieden.

Wees tevreden en blijf stil
in de God van je leven,
in hem rust alle vreugde,
zonder hem zwoeg je tevergeefs;
hij is je bron
en je zon
schijnt elke dag stralend
tot jouw geluk.
Wees tevreden.

Hij is vol licht, troost en genade,
met een onopgesmukt trouw hart,
waar hij staat, kan zelfs de pijn
van de grootste smart je geen kwaad doen.
Kruis, angst en nood
kan hij snel ten goed keren,
ja, ook de dood
heeft hij in zijn handen.
Wees tevreden.

Wie dir's und andern oft ergehe,
ist ihm wahrlich nicht verborgen,
er sieht und kennet aus der Höhe
der betrübten Herzen Sorgen.
Er zählt den Lauf
der heißen Tränen.
und fasst zuhauf
all unser Sehnen.
Gib dich zufrieden.

Lass dich dein Elend nicht bezwingen
halt an Gott, so wirst du siegen,
ob alle Fluten einhergingen,
dennoch musst du oben liegen;
denn wenn du wirst
so hoch beschweret,
hat Gott, dein Fürst,
dich schon erhöret.
Gib dich zufrieden.

Der allen Vöglein in den Wäldern
ihr beschiednes Körnlein weiset,
der Schaf und Rinder in den Feldern
alle Tage tränkt und speiset;
der wird ja auch
dich eingen füllen
und deinen Bauch
zur Notdurft stillen.
Gib dich zufrieden.

Bleibt gleich die Hül'f in etwas lange,
wird sie dennoch endlich kommen,
macht dir das Harren angst und bange,
glaube mir, es ist dein Frommen.
Was langsam schleicht,
fasst man gewisser
und was verzeucht,
ist desto süßer.
Gib dich zufrieden.

Es ist ein Ruhetag verhanden,
da uns unser Gott wird lösen,
er wird uns reißen aus den Banden
dieses Leibs und allem Bösen.
Es wird einmal
der Tod herspringen
und aus der Qual
uns sämtlich bringen
Gib dich zufrieden

Er wird uns bringen zu den Scharen
der Erwählten und Getreuen,
die hier mit Frieden abgefahren,
sich auch nun im Friede freuen;
da sie im Grund,
der nicht kann brechen,
den ewgen Mund
selbst hören spreken:
Gib dich zufrieden.

Hoe het met jou en anderen vaak gaat
is hem waarlijk niet verborgen,
hij ziet en kent vanuit de hemel
de zorgen van de bedroefde harten.
Hij telt het stromen
van de hete tranen,
en verzamelt
al ons verlangen.
Wees tevreden.

Laat het leed je niet overmeesteren,
vertrouw op God, dan zul je zegevieren,
ook als alle wateren over je heen sloegen,
Zou je boven komen,
want als je het
zo moeilijk krijgt,
heeft God, jouw vorst,
je al verhoord.
Wees tevreden.

Hij die alle vogeltjes in het bos
de hun toekomende korreltjes wijst,
die schapen en runderen in het veld
elke dag te drinken en te eten geeft;
die zal immers ook
jou geven wat je nodig hebt
en zorgen dat je
je buikje kunt vullen.
Wees tevreden.

Al blijft de hulp soms lang uit,
ze zal ten slotte komen,
als het wachten je bang en angstig maakt,
geloof mij, het is nuttig voor je.
Wat langzaam komt aansluipen
is beter te bevatten,
en wat laat komt
is des te zoeter.
Wees tevreden.

Er zal een rustdag komen
waarop onze God ons zal verlossen,
hij zal ons bevrijden van de ketenen
van dit lichaam en van al het kwaad.
Eens zal de dood
op ons af snellen
en ons allen weghalen
uit de ellende.
Wees tevreden.

Hij zal ons brengen bij de scharen
der uitverkorenen en getrouwen,
die hier in vrede zijn vertrokken
en zich nu ook in de vrede verheugen,
omdat ze in het rijk
dat nooit vergaat
de eeuwige mond
zelf horen spreken:
wees tevreden.

Charles Daniels tenor

Charles Daniels is een alleseter, hij zingt negende-eeuwse muziek, maar ook hedendaags repertoire. Hij studeerde aan het King's College in Cambridge en het Royal College of Music in Londen. Hij werkte samen met onder meer het Gabrieli Consort, The King's Consort, het Gulbenkian Choir and Orchestra, de Opéra de Paris en het Taverner Consort. Charles Daniels was evangelist in de *Johannes Passion* bij de Academy of Ancient Music, zong in Monteverdi's *Orfeo* met het Toronto Consort en soleerde in grote oratoria van Händel, zoals *Esther*, *Joshua* en *Messiah*. Charles Daniels maakt zelf edities, zo voltooide hij Purcells *Ode Arise my Muse* en reconstrueerde hij Gesualdo's *Sacrae Cantiones*. Charles Daniels zingt geregeld bij de Nederlandse Bachvereniging. Op allofbach.com is hij onder meer te beluisteren in de Matthäus-Passion en cantate BWV 99 en 100.

Mieneke van der Velden viola da gamba

Mieneke van der Velden studeerde viola da gamba bij Jaap ter Linden, Anneke Pols en Wieland Kuijken aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Ze is vaste gambiste van de Nederlandse Bachvereniging en werkte daarnaast met onder meer Philippe Herreweghe, Ton Koopman, Gustav Leonhardt en Masaaki Suzuki. Mieneke van der Velden is artistiek leider van L'Armonia Sonora, waarmee ze regelmatig te gast was op het Festival Oude Muziek Utrecht, en op festivals in heel Europa. Recitals geeft ze met klavecijnist Glen Wilson en theorbespeler Fred Jacobs. Ze doceert aan de conservatoria van Amsterdam en Den Haag. Mieneke van der Velden bespeelt twee originele Franse instrumenten, een pardessus de viole (het kleinste instrument van de gambafamilie) uit 1768 gebouwd door Ludovic Guersan en een basgamba uit 1617 gebouwd door Antoine Despont. Op allofbach.com is ze te zien in BWV 106, 244, 245, 1028 EN 1038.

Fred Jacobs theorbe

Fred Jacobs studeerde luit en theorbe bij Anthony Bailes aan het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam. Hij is medeoprichter van The Locke Consort, dat naam maakte op het gebied van zeventiende-eeuwse Engelse kamermuziek. Daarnaast is hij continuospeler bij de Nederlandse Bachvereniging, The Gabrieli Consort and Players en het Monteverdi-ensemble van de Bayerische Staatsoper. Fred Jacobs werkte met onder meer Johanna Zomer, Charles Daniels en Maarten Koningsberger. Hij werkte met dirigenten als Gustav Leonhardt, Frans Brüggen, Christopher Hogwood, Ton Koopman, Marc Minkowski, Richard Egarr, Andrew Parrot en Ivor Bolton. Met verschillende zangers verzorgde hij workshops rond

het Engelse luitlied en het Franse 'Air de Cour'. Sinds 1995 is Fred Jacobs als luitdocent verbonden aan het Conservatorium van Amsterdam. Hij geeft regelmatig masterclasses en lezingen. Ook doet hij onderzoek en publiceert hij over verschillende aspecten van de luit en de theorbe.

Menno van Delft klavecimbel

Menno van Delft studeerde orgel bij Piet Kee en Jacques van Oortmerssen, klavecimbel bij Anneke Uittenbosch, Gustav Leonhardt en Bob van Asperen en muziekwetenschap aan de Universiteit Utrecht. In 1988 won hij de klavichordprijs op het C.Ph.E. Bach-concours in Hamburg. Hij gaf concerten en masterclasses in heel Europa en de Verenigde Staten. Hij werkte samen met onder meer de Nederlandse Bachvereniging, De Nationale Opera, Al Ayre Español, Cantus Cölln en het Koninklijk Concertgebouworkest. Menno van Delft maakte diverse cd-opnamen met werken van J.S. Bach en werkte mee aan de integrale opname van de klavierwerken van Jan Pieterszoon Sweelinck. Menno van Delft werkt aan een reeks klavichordopnamen op historische instrumenten, zoals het Hass-klavichord (1763) uit de Russell-Collection in Edinburgh en het Hass-Klavichord (1728) en Horn-klavichord (1793) uit de collectie van het muziekinstrumentenmuseum in Berlijn. Menno van Delft doceert klavecimbel, klavichord en basso continuo aan het Conservatorium van Amsterdam en aan de Hochschule für Musik und Theater in Hamburg. Op allofbach.com is hij onder meer te beluisteren in BWV 1016 en BWV 1065.

Mathieu Heinrichs

Van 1978 tot 2007 werkte Mathieu Heinrichs bij Vredenburg Utrecht, de laatste zeven jaar als directeur. Van 2009 tot 2016 was hij bestuurslid van de Nederlandse Bachvereniging en voorzitter van de Artistieke Commissie. Als columnist was hij betrokken bij onder andere Radio 4 en de muziekperiodieken *Entr'Acte* en *Luister*. In 2007 verscheen zijn reisverslag *In het voetspoor van Bach*. De onnavolgbare tocht van Arnstadt naar Lübeck. Over de Liszt-traditie in Utrecht schreef hij het boek *Liszt in Utrecht 1842*, gevolgd door *Liszt en alleen Liszt*. In het seizoen 2011 – 2012 was hij als dramaturg betrokken bij de productie *Via Dolorosa* van Compagnie Bischoff, een muziektheaterproductie rond *Via Crucis* van Franz Liszt. Het seizoen daarna maakte hij in Weimar de korte Liszt-film *Hel & Verdoemenis*. Sinds 2013 is hij programmamaker bij de Concertzender.

Han van Tulder (www.hanvantulder.nl)

De Noorderkerkconcerten worden mogelijk gemaakt door:

AF amsterdams
AK fonds voor de
kunst

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS
De kunst van het geven

J.C.P. STICHTING
jong talent, cultuur & podia

BERGH STOOP & SANDERS
ADVOCATEN
Het Kersjes Fonds

PRINSELIJK
GEBONDEN

MET DANK AAN: Dille en Kamille, De Boerenmarkt en alle 'Vrienden van de Noorderkerkconcerten'.
Noorderkerkconcerten is zeer erkentelijk voor de steun van de leden van de Noorderkring

[noorderkerkconcerten](https://www.facebook.com/noorderkerkconcerten)

[/nkconcerten](https://twitter.com/nkconcerten)

noorderkerkconcerten.nl

info@noorderkerkconcerten.nl

020 620 4415